

Prof. Dr. Kazım YETİŞ ile
Yahya Kemal Üzerine...
(Konuşan: Semih ÇELİK)

Prof. Dr. Sadık TURAL
Prof. Dr. Şahin UÇAR
H. Rıdvan ÇONGUR
İsmail ÖZMEL
Abdullah SATOĞLU
Yrd. Doç. Dr. A.Vehbi ECER
Dr. Nedim BAKIRCI
Dr. Genç Osman GEÇER
Yrd. Doç. Dr. Nevzat TÖPAL
Oraz YAĞMUR
A. Yılmaz TUNCER
Özcan BAYRAK
Engin YALÇIN
Yılmaz BACAKLI
Yusuf DAĞCI

*Artarak gönlümün aydınlığı her sâniyede
Bir mehâbetli sabah oldu Süleymaniye'de*

...

*Ulu mabedde karıştım vatanın birliğine
Çok şükür Tanrı'ya, gördüm, bu saatlerde yine
Yaşayanlarla beraber bulunan ervâhı
Doludur gönlüm ışıklarla bu bayram sabahı.*

Yahya Kemal BEYATLI

AKPINAR

Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi

YIL: 3 SAYI: 13 OCAK-ŞUBAT 2008 ISSN: 1306-3731

www.akpinardergisi.com

SAHİBİ VE SORUMLUSU

İsmail ÖZMEL

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Dr. Nedim BAKIRCI

nedimbakirci@hotmail.com

akpinardergisi@hotmail.com

YAYIN KURULU

İsmail ÖZMEL

Yrd. Doç. Dr. Muzaffer AKKUŞ

Dr. Nedim BAKIRCI

İsmail SARIKAYA

Kıbar AYAYDIN

Saadettin YILMAZ

DANIŞMA KURULU (HAKEM HEYETİ)

Prof. Dr. Abdulkadir YUVALI (Erciyes Üniversitesi)

Prof. Dr. Ali Berat ALPTEKİN (Selçuk Üniversitesi)

Prof. Dr. Ahmet UĞUR (Erciyes Üniversitesi)

Prof. Dr. Esmâ ŞİMŞEK (Fırat Üniversitesi)

Prof. Dr. Nevzat ÖZKAN (Erciyes Üniversitesi)

Prof. Dr. Ahmet BURAN (Fırat Üniversitesi)

Prof. Dr. Pervin ÇAPAN (Muğla Üniversitesi)

YAZIŞMA VE GÖRÜŞME ADRESİ

Yeni Çarşı İş Merkezi B Blok Nu. 1/5 NİĞDE

Telefon-Belgegeçer: 0 388 233 35 45

YÖNETİM YERİ

Yeni Çarşı İş Merkezi B Blok Nu. 1/5 NİĞDE

Tel: 0 388 213 12 50 Belgegeçer: 0 388 233 35 45

ABONE ÜCRETİ

Sayısı: 3 YTL

Yıllık Abone Bedeli: 20 YTL

(Özel sayılar ve posta masrafları dâhil)

Resmî Abone Bedeli: 35 YTL

Yurtdışı Abone Bedeli: 30 Avro

Posta Çeki: 5145515 (İsmail ÖZMEL)

GRAFİK-TASARIM

İbrahim ÇOBAN

BASKI

Tekten Ofset Matbaacılık - İstasyon Caddesi Nu.: 51/B NİĞDE

Tel: 0 388 233 34 01 Belgegeçer: 0 388 212 11 47

Dergiye gönderilen yazı ve şiirler basılsın basılmısn geri verilmez. Dergimize gönderilecek yazıların başlığı 12 punto, alt başlıklar ve muhtevası 11 punto olarak word sayfasında yazılıp diskette yazıma adresimize veya el-mek adresimize gönderilmesi gerekmektedir. Dergimizde yayımlanan yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir. Yayın kurulu gerekli gördüğünde yazılarda değişiklik yapabilir.

İÇİNDEKİLER

PROF. DR. KAZIM YETİŞ İLE YAHYA KEMAL'E DAİR BİLİNMEYENLERİ KONUŞTUK	
Semih ÇELİK.....	3
GAGAVUZ TÜRKÇESİ ARAŞTIRMALARI BİLGİ ŞÖLENİ (KONUŞMA METNİ)	
Prof. Dr. Sadık TURAL.....	17
SES (Şiir)	
H. Rıdvan ÇONGUR.....	19
15. ULUSLAR ARASI HAZAR ŞİİR AKŞAMLARI VE BİR PİR MANAŞCI İsmail ÖZMEL.....	20
NİĞDE MEZAR TAŞI SÖZLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME	
Dr. Nedim BAKIRCI.....	23
BABAM İSHAK UÇAR'IN AZİZ RUHUNA (Şiir)	
Prof. Dr. Şahin UÇAR.....	29
MUHSİN İLYAS SUBAŞI: "Aydınlığın Gözleri"	
Abdullah SATOĞLU.....	30
KARACA OĞLAN KİMİ SEVMİŞ? (Şiir)	
Oraz YAĞMUR.....	32
GÖREMEDİ (Şiir)	
A. Yılmaz TUNCER.....	32
ÖLÜMÜN GİZEMİ VE SİMGESEL BİR UNSUR OLARAK YAHYA KEMAL VE TANPINAR'IN ŞİİRİNE YANSIMASI	
Özcan BAYRAK.....	33
DOĞA VE BEN (Şiir)	
Engin YALÇIN.....	40
BOSNA MEKTUPLARI-II	
Dr. Genç Osman GEÇER.....	41
BAHTİYÂR (Şiir)	
Yılmaz BACAĞLI.....	44
İBN BATUTA'YA GÖRE NİĞDE	
Nevzat TOPAL.....	45
MUŞMULA AĞACI (Şiir)	
İsmail ÖZMEL.....	47
AYNANIN ARKA YÜZÜ	
Yrd. Doç. Dr. A.Vehbi ECER.....	48
HAYKIRIŞ (Şiir)	
Yusuf Dağcı.....	50
2007 YILI AKPINAR DERGİSİ DİZİNİ.....	51

“TÜRKÇE, AĞZIMDA ANNEMİN SÜTÜDÜR.”

Konuşan: Semih ÇELİK

PROF. DR. KAZIM YETİŞ İLE YAHYA KEMAL'E DAİR
BİLİNMEYENLERİ KONUŞTUK

Öncelikle bize değerli vaktinizi ayırdığınız için teşekkür ederek mülakatıma başlamak istiyorum hocam.

Etağfurullah. Ne iyi, böyle güzel şeylerle meşgul oluyorsunuz. Bu sevindirici bir durum.

Biz Pertevniyal Lisesi'nden geliyoruz hocam. Yahya Kemal ile ilgili bir çalışma yapalım dedik. Bize, “Yahya Kemal'i en iyi Kazım Yetiş anlatır.” dediler.

Yahya Kemal'i Türkiye'de anlatacak çok insan var ama şunu ben açıkça ifade edeyim; Yahya Kemal'in çok büyük şansı var bir bakıma. Onu çok yakından tanıyan Nihat Sami Banarlı, Ahmet Hamdi Tanpınar en iyi şekilde anlatmışlar. Ahmet Hamdi Tanpınar, Yahya Kemal'in burada yani Edebiyat Fakültesi'nde öğrencisidir. Sonra Tanpınar'ın başka bir öğrencisi olan Ömer Faruk Akün hocamız sağdır. O da Yahya Kemal'i çok güzel anlatır. Biz Ömer Faruk Akün'ün öğrencisiyiz. Böyle devam ediyor... Ama benim Yahya Kemal ile ilgim, belki başka sorular arasında çıkacak, lise yıllarında başlar. Yani iyi anlatmak demeyelim istersen; ama anladığımız kadarıyla anlatmaya çalıştığımızı söyleyelim.

Peki hocam, nasıl tarif edeceksiniz bize Yahya Kemal'i...

Yahya Kemal'i tarif etmek çok zor. Yani şair olarak, fikir adamı olarak Yahya Kemal'in birkaç cephesi var. Bir defa Yahya Kemal bir şairdir. Üstelik Türk kültürünün ve medeniyetinin şairi. Yani sadece bir şair olmanın ötesinde Türk kültür ve medeniyetinin şairidir. Yahya Kemal, Osmanlı Devleti ve arkasından gelen Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin en muhtaralı döneminde yaşamıştır ve fikirlerini gidip geldiği, aydınların değişik anlayışlara kapıldığı, değişik fikirleri savunduğu bir dönemde Yahya Kemal Türk milletine, Türk kültürüne, Türk milletinin tarihine en uygun fikirleri savunmuş bir şahsiyettir. Yani o bakımdan şunu isterseniz bir paradoks olarak da alabilirsiniz ama Yahya Kemal'in fikirleri değişen fikirler değil; kalıcı, millete en uygun fikirlerdir. Meselâ o devirde yaşamış birçok şahsiyetimizin, ister Mehmet Akif olsun, ister Tevfik Fikret olsun, ister başkaları olsun fikirleri zamanla değişmiştir veya fikirlerinin yanlış olduğu ortaya çıkmıştır. Şartları içerisinde değerlendirdiğimiz zaman doğrudur. Ama şartları içerisinde değerlendirsek... Yahya Kemal öyle günlük fikir söylememiştir; kalıcı, ebedi, Türk milletine en uygun fikirleri söylemiştir. Bu bakımdan da iyi, kuvvetli bir fikir adamıdır ve üstelik şair olarak da Türk şiiri Tanzimat'tan sonra bir bocalama devresi geçirir, bu bocalama Servet-i Fünun'da âdeta zirveye ulaşır, bir türlü rayına oturamaz. Türk şiir geleneği bir ırmakla karşılaştırılacak veya eğer bir ırmağa benzetilecek olursa o gürül gürül akıp gelen ırmak Tanzimat'tan sonra biraz dağılır. İçerisine çerçöp dolar, saflığını ve özlüğü kaybeder... İşte Yahya Kemal o dağılmayı tekrar toplamış, Türk şiir nehrini yeniden akıtmaya başlamış bir şahsiyettir.

Hocam meselâ Beşir Ayvazoğlu Yahya Kemal'i tek kelime ile “imtidad” olarak anlatıyor. “Tek kelime ile Yahya Kemal bana göre ‘imtidad’dır” diyor. Sîzce?

Şahsiyetleri tek kelime ile açıklamak pek doğru olmaz; ama Beşir Bey'in söylediği şeyin doğru tarafı şudur; süreklilik, devamlılık... Bir milletin, bir toplumun sürekliliğini, devamlılığını müdafaa etmiş, şiirlerinde, fikirlerinde bunu ortaya koymuş; bir milletin

mutlak surette bir geçmişinin olması gerektiği, bugünü yaşayacağı ve gelecekte de var olacağı anlayışını sağlamış bir insandır. O bakımdan belki kabul edilebilir, doğrudur; ama tek kelimeye sığdırmak zor.

Peki hocam, Üsküp... Yani Yahya Kemal'in doğduğu ve unutamadığı şehir... Üsküp'ün Yahya Kemal'in yaşamındaki yeri nedir?

Üsküp'ün Yahya Kemal'in hayatındaki yeri çok önemli. Çünkü Yahya Kemal'in şahsiyetinin oluşmasında ikinci derecede önemli etken Üsküp'tür. Şu bakımdan Üsküp'tür: Üsküp hem Yahya Kemal'in kendisinin ifade ettiği gibi “Şardağı'nda Bursa'nın devamıdır.”. Tam manasıyla bir Türk şehridir. İnsanlarıyla, sokaklarıyla, tarihi eserleriyle, okullarıyla, medreseleriyle, sebilleriyle, yaşayışıyla Türk ruhunun en iyi şekilde hissedildiği bir şehir... Oradan çıkıp Avrupa'ya gitmiş; ama hiçbir zaman Üsküp'ü unutamamış, Üsküp'ün o kültürel varlığı, onun hayatını etkilemiştir. Meselâ Yahya Kemal, bir ara Fransa'da sol fikirlere kapılmıştır, sosyalist fikirlere temayül etmiştir. O sıralarda söylediği bir söz çok önemli: “Üsküp'te İsa Bey Camii'nde okunan ezan sesleri beynimde uğulduyordu.” diyor. Onu bırakamıyor. Bu onun Üsküp'ü şehir olarak, yaşayış olarak, bize ait bir şehir olarak, Üsküp'ün onun üzerinde ne kadar etkili olduğunu gösterir. Ezan sesleri, türbeleri, mahalleleri, her şeyi ile Üsküp çok etkili olmuştur. Türk kültürü bu şehirde âdeta tecessüm etmiş bir şekilde ortaya çıkıyor, resimleşmiş bir şekilde ortaya çıkıyor, Yahya Kemal'in zaten söylediği de o. Yani onun Üsküp dediği herhangi bir coğrafya ya da coğrafi güzellik değil. Esas güzellik Türk kültürünün orada yoğun bir şekilde hissedilmesidir.

Yahya Kemal öğrenim hayatında fazlaca bocalamış. Yeni Mektep'ten Mekteb-i Edeb'e geçişi ve öğrenim hayatında yaşadığı bazı sarsıntılar...

Yahya Kemal'in hayatında bazı sarsıntılar var, öğrenim hayatında bazı sarsıntılar var. Bunlar doğrudur. Öğrenim hayatında, mahalle mektebinde okumaya başlıyor, Yeni Mektep'e gidiyor ve yeni tarzda açılan mektepte birtakım şeyler öğrenmeye çalışıyor ama Yahya Kemal'in okula başlaması bir gelenek tahtında, bir gelenek çerçevesinde olmuştur. Eskiden okula başlama bir merasim ile yapılırdı. Çünkü çocuk ilk defa ailesinden kopuyor. Bugün bile belki siz hatırlayacaksınız, okula giderken ilk günlerde ne kadar sıkıntı çektiğinizi... Annenizden kopuyorsunuz, yeni bir muhite gidiyorsunuz, yeni hocalar... Eskiler bu işi yumuşatmak için bir merasim yapmışlar. Çocuğa yeni elbiseler, kullanacağı kalem gibi eşyalar almıyor. Hoca geliyor, arkadaşları geliyor ve evde bir merasim yapılıyor dualarla, ilahilerle. Yani şen şakrak, eğlenceli bir şekilde okula gidiliyor. Yahya Kemal'in böyle bir başlangıcı olmuştur. Ama Yahya Kemal'in okul hayatındaki sıkıntıları biraz da aileden kaynaklanan sıkıntılardır. Yani okul sıralarında idadiye başlamış, Üsküp'te idadide okurken; yani liseye başlamış, lisede okurken babası tutturmuş “Selanik'e gideceğiz.” diye. Selanik'e gitmişler. Selanik'te liseye gitmiş. Selanik'teki lisede devam ederken, annesi dayanamamış Üsküp'e dönmüş ve Selanik'te okusun diye babası Yahya Kemal'i yanında alıkoymuş, hâlbuki annesini Yahya Kemal çok seviyor ve bir gün babası ile beraber dönüyorlar Üsküp'e ki annesinin cenazesi ile karşılaşıyorlar. Yani böyle aileden gelen birtakım kopukluk ve sıkıntılar var. Sonra babası yeni bir evlilik kurmuş ve üvey anne ile Yahya Kemal'in anlaştığını söyleyemiyoruz. Anlaşamıyorlar. Bu kolay bir hadise de değil. Belki annesinin yerini dolduramadı belki anlaşamadılar şu veya bu... Sonra anneannesinin yardımıyla ailenin verdiği bir karar gereği İstanbul'a okumaya gönderiliyor. Burada okul hayatında çok önemli bir nokta ile karşılaşıyoruz. Yahya Kemal, İstanbul'a aşağı yukarı nisan - mayıs aylarında falan geliyor. Hâlbuki okula kayıt sırası çoktan geçmiştir. Okul ekimde olur. Yani okula kaydın olmadığı, ikinci devrenin başladığı bir zamanda geliyor. Tabii bunu tam gün olarak bile çıkarmak mümkün; çünkü kitaplarda var bu. Ama önemli olan okula kayıtların dolduğu, derslerin başladığı hatta ikinci devrenin olduğu bir zamanda gelmesi... Dolayısıyla okumak istediği ne Galatasaray'a ne de Robert Koleji'ne girebilmiştir.

Yani öyle hayalleri var.

Yani aile öyle düşünüyor. Kendisi illa Galatasaray ya da Robert Koleji demiyor. Ama oralara girememiştir. Giremeyince İstanbul'da bir seneye yakın boş zamanı olmuştur. Bu boş zamanında İstanbul'u tanımış, İstanbul'da klasik musiki konserlerine katılmış veya o özel icra edilen klasik musikiyi tanımış ve Serezli Şekip isimli bir zatın etkisiyle Avrupa'ya kaçmaya temayül etmiş ve kaçmıştır. Şimdi burada şu önemli, eğer Yahya Kemal Galatasaray'a veya Robert Koleji'ne gitmiş olsaydı; sonraki tanıdığımız Yahya Kemal olmazdı.

Peki hocam, Galatasaray ve Robert Koleji ailesinin Yahya Kemal için düşündüğü okullar mı? Hatıralarında böyle mi geçiyor?

Hayır, şimdi ailesinin düşündüğü derken şunu kastediyorum, Yahya Kemal'in bu konuda tercihi belirmiyor.

Yani isim olarak geçiyor mu hocam?

Geçiyor. Meselâ Galatasaray geçiyor...

Peki, özel bir soru sorayım hocam. Pertevniyal geçiyor mu?

Pertevniyal geçmiyor; ama Galatasaray geçiyor hatta annesi tarafından, daha doğrusu anneannesi tarafından akrabaları Galatasaray'ın müdürüne götürüyorlar. Ama müdür diyor ki: "Ben seni alayım da bu sene geçti. Önümüzdeki sene gel alalım.". Galatasaray o zamanlar çok meşhur. Pertevniyal o kadar değil. Pertevniyal şimdi de tarihi bir okul olarak karşımıza çıkıyor; ama Galatasaray yani Mekteb-i Sultani ve Robert Koleji o dönemde çok önde olan okullar çerçevesinde düşünülüyor. Fakat aslında bütün mesele şurada, Yahya Kemal'in İstanbul'da okumaması bir şans olmuştur. Çünkü sonra tanıdığımız Yahya Kemal'in şahsiyeti İstanbul'da teşekkül etmemiştir. Paris'te teşekkül etmiştir. Bu çok önemli bir hadise. Sonra Paris'e gidiyor ve Paris'te bir ara Meaux Koleji'nde lisan öğreniyor ve sonra siyasal bilgiler okumak istiyor; ama okulu bitirdiğini söylemek zor. Uzun zaman devam ediyor; ama tam olarak bitiremiyor. Çünkü orada onun için artık okumak önemli değil, şiir önemli. Paris'in şiire, edebiyata, estetiğe, güzel sanatlara olan imkânı önemli... Onu çok iyi değerlendiriyor. Ama tabii İstanbul'a geldikten sonra burada okullarda hocalığa başlıyor. Darülfünun dâhil bunun içerisine yani üniversite dâhil.

Peki, çocukluğunda etkilendiği biri var mı? Meselâ Şekip Bey. Avrupa-perest biri olan Şekip Bey'den etkilenecek Fransa'ya gitmesi hadisesi...

Çocukluk değil, artık lise yıllarında onun etkisinde kalıyor. Şöyle etkisinde kalıyor: Bu adam Avrupalı bir adam, Avrupa-perest dediğiniz gibi. Hatta biraz Türk düşmanı, Osmanlı düşmanı veyahut İslam düşmanı gibi birisi. Bu dönemde öyle "Avrupa'ya git." diye baskı yapan insanlarımız vardı. Etkisi bu kadar. Ama Serezli Şekip'in daha sonra tanıdığımız Yahya Kemal ile hiçbir alakası yok. Sadece Avrupa'ya gitmesi için etkisi olmuş. Çocukluk yıllarında meselâ Rufai dergâhına devam ediyor. Orada bir ara zakirbaşılık yaptığı söyleniyor. Rufai tekkesinin şeyhine ilk yazdığı çocukluk şiirlerinin bazılarını gösteriyor. Ama bunlar Yahya Kemal'i vermiyor. Çünkü sonraki Yahya Kemal farklı, çok farklı...

Hatıralarında Memphis Vapuru ile Paris'e giderken bunda Şekip Bey'in çok büyük etkisi olduğunu söylüyor.

Söyler ama Avrupa'ya gitmek için. Etkisi, orada kalmıştır. Bakın Avrupa'ya giden çok insan vardır; ama kimse Yahya Kemal gibi dönmemiştir. Yahya Kemal, kendi kültürümüzü, kendi şahsiyetimizi, kendi millî varlığımızı Avrupa'da keşfetmiştir büyük ölçüde. Yani benzerlerine bakarak. İleride belki başka sebeplerle o konuya geleceğiz.

Peki, Paris sevdasından bahsedelim hocam. Demin bahsettiniz kısaca.

Şimdi Paris sevdası biraz evvel konuştuğumuz gibi Şekip Bey'den kaynaklanıyor.

Kaç yıl kalıyor hocam Paris'te?

Paris'te uzun zaman kalıyor. Bu uzun zaman içerisinde bir ara Londra'ya gidiyor; ama asıl Paris'te. Paris'te tabii önce Genç Türkler ile beraber oluyor, onları tanıyor. Fakat sonra

onlardan, siyasi taraftan uzaklaşıyor, sanat tarafına gidiyor. Paris sevdası, onun meselâ Üsküp'teki gibi, aynı şekilde İstanbul'daki gibi sevgi ve mekânın ötesinde sanat faaliyeti olarak... Paris'te ne yapıyor? Meselâ bol bol okuyor, bol bol tiyatroya gidiyor. Tiyatroya gitmek Fransızca öğrenmek ve kültürü öğrenmek bakımından önemlidir. Bir dili en iyi konuşanlar tiyatro artistleridir. Batı'da öyle; bizde tabii onu söylemek zor. Çünkü bizdeki bazı tiyatrocular Türkçeyi o kadar iyi bilmiyorlar. Orada şiir okuyor, kahvelerde şiir sohbetlerine katılıyor, büyük sanatkarlarla tanışıyor, büyük fikir adamlarının, sanat adamlarının, üniversite hocalarının evlerindeki sohbetlerine katılıyor. Meselâ tarihçi Albert Sorel'in evindeki sohbetlere katılıyor. Yani kültürü için... Paris hakikaten sanat ve kültür kaynıyor. Şimdiki Paris belki o kadar değil; ama eskiden özellikle 19. yüzyılın ikinci yarısında ve 20. yüzyılın başlarında tam bir kültür ve sanat merkezi.

Yani buradan şunu çıkartabiliriz hocam, Paris'te etkilendiği akımlar ve Quartier Latin'de aldığı kültürün Yahya Kemal'in yaşantısında büyük önemi var.

Şimdi şöyle diyelim istersen, Yahya Kemal'in şahsiyetinin oluşmasında üç önemli etken var. Birincisi Üsküp, ikincisi annesi ve üçüncüsü de Paris'tir. Yani bugün bizim tanıştığımız Yahya Kemal'i bu üç şeye borçluyuz. Annesine... Çünkü annesi de çok enteresan bir kadın, çok dikkat çekici tarafları olan bir kadın ve Yahya Kemal üzerinde çok etkisi var ve Üsküp şehri sonra da Paris. Düşünebiliyor musunuz on yedi - on sekiz yaşında bir genç. Meselâ sen kaç yaşındasın?

On sekiz yaşındayım hocam.

Senin yaşında bir genç Paris'e gidiyor. Hiçbir şeyi yok, hatta parası bile yok. Sonra babası para göndermeye başlıyor, orada çalışıyor ve birtakım işler yapıyor; ama orada kaybolmuyor. Kendi kültürünü görüyor. Fazla ayrıntıya girmeden burada çok basit bir şey söyleyeceğim sana. Bir dergide bir yazı okuyor: "Eğer Fransız gençleri Fransız şiirini öğrenmek istiyorlarsa *Fêtes Galantes*'ı okusunlar". Ne yaparsın sen? Gidersin *Fêtes Galantes*'ı okursun, Fransız şiirini öğrenmek istersen.

Bir dergi mi hocam bu?

Bir dergideki yazı, dergi değil. *Fêtes Galantes* şiir kitabıdır. O dergide bir yazı yazılıyor. Ben ayrıntıya girmeden söylemek istiyorum; o dergide deniyor ki, "Fransız gençleri Fransız şiirini öğrenmek istiyorlarsa *Fêtes Galantes*'ı okusunlar.". *Fêtes Galantes*, 17. yüzyıl Fransa'sının Fransız saray hayatını anlatıyor. Bunu Yahya Kemal önceden okumuş. Ama beklenen veya umulan veya tahmin edilen nedir? Gidecek *Fêtes Galantes*'ı alacak, okuyacak. Hayır, Yahya Kemal öyle yapmıyor. Doğru Şark Dilleri Mektebi'ne koşuyor. Niye? Diyor ki "Fransız genci Fransız şiirini öğrenmek için *Fêtes Galantes*'ı okuyacaksa, ben de kendi şiirimi tanımak için kendi klasiklerimi okumalıyım.". Nasıl bir mukayese? Benim kendi klasiklerimi okumam için de Arapça ve Farsçayı bilmem lazım, eski kültürümüzü tanımam lazım diyor; Şark Dilleri Mektebi'ne gidiyor, Arapçasını ve Farsçasını geliştiriyor, divanlara gidiyor, klasik şiiri okumaya başlıyor. Bunu kaç kişi yapabilir? Bu müthiş bir şey. Hakikaten müthiş bir şey... Bunu yapan insan on sekiz - on dokuz yaşında bir genç.

Hocam peki, Yahya Kemal'e Paris'ten döndükten sonra "Bağdaş kurmasını bile unutmuş." yakıştırmasını yapanlar var. Sizce doğru mu?

O önemli değil. Ama Paris'ten döndükten sonra Yahya Kemal'in getirdiği çok önemli şeyler var. Bağdaş kurmasını unutup unutmaması çok önemli değil. Ama Yahya Kemal'in bizim insanımızın yaşayışına daima saygı duymuş bir hâli vardır. Bakın meselâ size çok basit bir şey söyleyeceğim. Yakup Kadri veya o devirde yaşamış çok önemli şahsiyetler yazıyor bunu. Onların hatıratında görürsünüz. Şiir sohbetleri yapıyor ve deniliyor ki "Biz klasik şiirimizi, divan şiirimizi mekteplerde okuduk ama unutmuştuk. Yahya Kemal geldi; onu bize öyle bir okudu, öyle bir anlattı ki biz yeniden o şiire dönmek ihtiyacını hissettik.". Yahya Kemal bir sohbet kültürü getirmiştir. Yahya Kemal burada hoca! Ders var saat

dokuz ile on arasında. Onda ders bitiyor; öğrenciler ayrılmıyor. Kendisi de gitmiyor, boş sınıf buluyorlar. Yani üniversitede, Edebiyat Fakültesi'nde. Boş sınıf arıyorlar. Boş sınıf buluyorlar ve sohbet devam... Olmadı, öğrencilerle beraber kahvehaneye gidiyorlar. Hatta Tanpınar diyor ki: "Kız arkadaşlar kahvehaneye gelemedikleri için üzülürlerdi." Yani sohbet, ders devam ediyor. İşte öyle bir kültür getirmiştir. Kendimizi tanıma, bizi tanıma, yoksa bağdaş kurmayı unutmaya değil... Aslında Yahya Kemal, bize Batı'da kendi kültürünü öğrenmiş bir insan olarak gelmiştir ve onu temsil eden, kendi edebiyatını temsil eden bir insan olarak gelmiştir.

Yani kültürden kopmamıştır. Tam tersi kültürü öğrenip gelmiştir.

Evet, kültürü öğrenip gelmiştir.

Peki hocam, Yahya Kemal'in musikiye bakışı nedir?

Yahya Kemal'in klasik musiki ile ilk teması biraz evvel söylediğim gibi İstanbul'a ilk geldiği zamandır. Akrabalarının bulunduğu yalılarda ve konaklarda, Hacı Arif Bey'in konserlerinde hususi olarak bulunmuş. Hatta Hacı Arif Bey'e bir güfte yazdığı söyleniyor; ama bu güftele ulaşabilmiş değiliz. Orada Türk musikisi ile tanışmış. Daha sonra Türk musikisi üzerine çok düşünmüş ve Türk musikisinin bizim gerçek musikimiz olduğunu ve bizim hayatımızı verdiğini idrak etmiştir ve tek şey şu: Musikimizden anlamayan bizden bir şey anlamaz. Yani hakikaten eğer Türk insanı bizi anlamak istiyorsa musikimizden anlaması gerekir. Bunu Yahya Kemal çok iyi anlamış. Bakın Yahya Kemal'in klasik musiki kültürü, bilgisi çok kuvvetlidir. Örneğin Tanpınar anlatıyor. Bir gün Yahya Kemal, Tanpınar'ı ahyor ve Belediye Konservatuarı'na gidiyor. Orada arşiv var. Oturuyor ve bütün bir gün saatlerce teypten eski klasik musikiyi, ayinleri dinliyor ve sanat olarak onun inceliklerini yakalıyor. Türk olarak Dede Efendi hakkında ve özellikle İtri hakkında söylediği çok enteresan şeyler var. Bütün bir hayatımızı veriyor diyor. "İtri" şiirini okuduğunuz zaman bunu göreceksiniz. Yani Türk musikisi bizden farklı bir şey değil; biz neyse o.

Peki hocam, Yahya Kemal'in milliyetçiliği...

Yahya Kemal, millî hayata, milliyete ve Türk milletinin yarattığı değerlere çok önem verir. Ama Yahya Kemal katı değildir, Yahya Kemal ırkçı değildir; Türk milletini çok sever. Meselâ bir gün Tanpınar'la... Hep örnekleri çevresinde olan insanlardan veriyoruz haklı olarak. Tanpınar'la bir gün Rumeli Hisarı'nın oralarda geziyorlar. Tabii eskiden şimdiki gibi değil. Orada insanlar evler yapmışlar ve oturuyorlar Rumeli Hisarı'nın çevresinde. "İşte." diyor; "Bizim insanımız bu." Biz altı yüz senedir böyle yaşıyoruz. Türk insanını çok seviyor. Eğer milliyetçiliği, insanı sevmek yani milletini sevmek şeklinde alırsanız Yahya Kemal'in bu konudaki durumu tartışılmaz. Gerçekten Türk insanını ve Türk insanının meydana getirdiği değerleri çok seviyor. Zaten milliyetçilik bu. Yoksa bir ırkçılık veya başka şekilde değerlendirmek değil. Tarihi şahsiyeti olarak milletini sevmek ve bunu Yahya Kemal fevkalade güzel yapıyor; eserleriyle de zaten bunu gösteriyor.

Hocam peki, Yahya Kemal'in bir milliyetçiliği var, Ziya Gökalp'ın da çok savunduğu bir Türkçülüğü var. İkisinin farkı nedir hocam?

Ziya Gökalp'la Yahya Kemal'in farkını kendileri söylemişler zaten: "Ne harabiyim ne harabatıyım / Kökü mazide olan atıyım." Tabii bu işin şakası, karşılıklı bir zirveleşmeleri. Ama aralarında çok güzel bir anlaşma var. Nedir anlaşma? Yahya Kemal düşünce olarak, İslamiyet'ten Önceki Türk Tarihi çok iyi bilinmediği için bilinmeyen bu tarihe gitmek istemiyor.

"Kablettarih" diyor öyle değil mi hocam?

Kablettarih yani tarih öncesi diyor. Çünkü bilinmiyor. Ama bugün biliniyor bu. O zaman bilinmiyordu; bugün çok daha fazla bilgi var. Ziya Gökalp faraziyeler üzerine bina etmeye çalışıyordu bilmediği halde; Yahya Kemal Anadolu'da meydana getirdiğimiz medeniyeti, kültürü, Türk insanının Anadolu'da yoğrulup "İrkin seni iklimine benzer

yaratırken.” mısraında görüldüğü gibi ırkımızın bu iklimde bizi yetiştirdiğinin, yarattığının farkında ve bunu söylüyor. Ziya Gökalp daha çok İslamiyet Öncesi Türk Tarihi’ne gitmek istiyor. Böyle bir romantizmin içerisinde... Ama meselâ Yahya Kemal’in Darülfünun’da yani üniversitede hoca olmasını sağlayan Ziya Gökalp’tır. Kesinlikle aralarında kötü bir şey yok. Ziya Gökalp’ın hakkında da en iyi yazılardan birini yazan Yahya Kemal’dir. Yani çok güzel anlaşıyorlar. Aralarında sürtüşme yok. Ziya Gökalp’a saygı duyuyor Yahya Kemal. Meselâ Ziya Gökalp *Yeni Mecmua*’yı çıkarıyor. *Yeni Mecmua*’da gençlerin hece vezni ile şiir yazmasını tavsiye ediyor, teklif ediyor. Hece vezniyle yazılmış şiirleri de yayımlıyor. Ama bir taraftan da Yahya Kemal’in eski tarzda yazdığı şiirlerini neşrediyor. Yani aralarında çok büyük fark yok. Aralarındaki nüans şu... Bakın fark demiyorum nüans diyorum. Biliyorsunuz nüans ince fark demektir. Aralarındaki nüans şu; birisi diyor ki, “Ben bilinmeyen bir tarihle şimdi uğraşamam.”, öbürü de onun üzerine faraziye kurmak istiyor. Felsefeci ya biraz da ondan kaynaklıyor.

Önce koyu bir arkadaşlıkları var. Fakat daha sonra ettikleri münakaşalar olduğu da söyleniliyor.

İşte demin dediğim gibi münakaşaları bu... Ziya Gökalp Yahya Kemal’e şiirle, eğlenceyle, zevkle uğraşıyorsun, ıstırapları görmüyorsun demek istiyor belki. Yahya Kemal’de “Kökü mazide olan atiyim.” diyor.

Aslında bu mısra da ne demek istediğini ayrı bir soru olarak soracaktım.

Unutma ki onlar kavga değil bir sohbettir. Sohbet sırasında söylenmiştir. Yoksa kavga etseler Ziya Gökalp kalkar da Yahya Kemal’in Edebiyat Fakültesi’ne hoca olarak tayinini sağlar mı? Çünkü İttihat ve Terakki’nin genel sekreteri. Yani iktidarda olan partinin genel sekreteri. O ne derse onu yapıyorlar ve Ziya Gökalp Yahya Kemal’i hocalığa getiriyor.

Yani bir cevap verme değil sohbet.

Sohbet çerçevesinde söylenmiş şeyler.

Peki hocam, Yahya Kemal’in dine bakışına gelelim. Fazlaca tartışılabilecek bir konu.

Yahya Kemal’in dine bakışı tartışılacak bir konu değil. Farklı bir şey yok. Yahya Kemal dini olduğu gibi değerlendiriyor; ama Yahya Kemal’i o devrin şartları altında beş vakit namazını kılacak, mazbut biri olarak düşünmeyin. Bir gün bakıyorsunuz Büyükkada’da bayram namazına gidebilmek için sabaha kadar uyumuyor Yahya Kemal. Biliyorsunuz, okumuşsunuzdur bunu. Düşünün “Süleymaniye’de Bayram Sabahı” şiirini kim yazabilir? “Ezansız Semtler”i kim yazabilir veya “Ezân-ı Muhammedî” şiirinin bir örneğini Türk Edebiyatı’nda gösterebilir misin bana?

Evet, gerçekten yok.

Yok, “Ezân-ı Muhammedî” gibi bir şiirin gerçekten Türk Edebiyatı’nda bir örneği daha yok. Şimdi dokuz yüz senelik bir edebiyat var. Yani bu şairlerimizden hepsi dini Yahya Kemal’den çok iyi biliyorlar belki. Ama hiçbirisi ezanı bu kadar iyi anlatamamış. Çünkü ezanın önemini Yahya Kemal anlamış. Nereden anlamış? Öbürü içinde durmuş. “O mâhiler ki deryâ içredir deryâyı bilmezler.”. Öbürü ise yani Yahya Kemal ise Paris’e gitmiş, on sekiz yaşında, orada bir takım materyalist anlayışlara kapılmış, onu kendisinden uzaklaştırmayan ezan sesleri beyninde hep uğuldamış. O zaman demiş ki “Ezan millî bir vakiydir.”. Ezandan vazgeçmek mümkün değildir ve ondan sonra da “Ezân-ı Muhammedî”yi yazmış. Yalnız bu konuda şunu söylüyorlar. Yahya Kemal deist mi, deist değil mi? Onla bir alakası yok. Yahya Kemal’in İslam’a saygısı var. Nitekim İslam’ı bizim millî varlığımızın bir parçası olarak görüyor ve zaten “Süleymaniye’de Bayram Sabahı” bunu gösteriyor. Hatta ve hatta bazılarının göre onun bir şiiri Hazreti Peygamber için yazılmış bir naattır.

Bu şiiri mi? Yani “Ezân-ı Muhammedî” şiiri mi?

Bu şiiri değil başka bir şiiri. “Söz Gazeli”nin Hazreti Peygamber için yazılmış bir naat olduğunu söyleyenler var. Çünkü Mahir Bey diyor ki “Yahya Kemal Bey bu naattır, buna niye naat demedin?” O da “Mahir Bey nasıl söylerim?” diyor. Böyle geçiştiriyorlar. Her şeyi devrin şartları içerisinde değerlendirmek lazım ve Hristiyanlık’ta olduğu gibi biz insanların sevaplarını ve günahlarını ölçecek bir yapıda değiliz. İslamiyet öyle bir hak vermiyor insanlara. Cennet ve cehennem Allah ile kul arasında bir şey. Ama Yahya Kemal’in şiirleri her şeyi ortaya koyuyor. “Ezansız Semtler”... Şimdi Şişli, Taksim, Beyoğlu oralarda doğacak çocukların milliyetlerine ve millî varlıklarına dönemeyeceklerinden endişe ediyor. “Ezansız Semtler” diyor. Ezana bu kadar önem veren bir insan... Tartışılacak hiçbir şey yok. Her şey çok açık meydanda. Deist olması da mümkün değil.

Çıkardığı mecmualardan bahsedelim hocam. Yeni Mecmua ve Dergâh Mecmuası. Yani imkânsızlıklar içinde çıkan dergiler...

Şimdi asıl *Dergâh Mecmuası*’nın çıkmasında payı olmuştur. *Yeni Mecmua* Ziya Gökalp’ın yaptığı bir çalışmadır. *Yeni Mecmua*’da ve bazı dergilerde şiirler neşretmiştir. *Dergâh Mecmuası*’nda isim tartışılmıştır. Tabii sadece Yahya Kemal değil, Tanpınar gibi, Mustafa Nihat Özön gibi gençler vardır. Meselâ Ahmet Haşim gibi Yahya Kemal’in yaşında olan insanlar da vardır. Hatta ismini “Haşhaş” koyalım demiş Ahmet Haşim. Yahya Kemal ise “Dergâh” ismini benimsemiş. Çünkü Yahya Kemal’in bir “İthaf” şiiri var. “İthaf” şiirinde dergâhların bizim kültürümüz bakımından fevkalade önemli olduğu görüşündedir. Hatta tabii bu tartışılan bir konu, Fuat Köprülü’yu *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar* isimli eserini yazmaya teşvik eden Yahya Kemal olmuştur. Bu söyleniyor. Fuat Köprülü de “Yahya Kemal bilmez bunları ben söyledim.” diyor; ama bu onların arasındaki bir tartışma. Fakat bir vakıa var. Bizim Anadolu’da meydana getirdiğimiz kültürün esasları Ahmed Yesevi’den geliyor. Anadolu’yu Türkleştiren dervişler vardır. O bakımdan Yahya Kemal “Dergâh” kelimesini bir kaynak ve merkez olarak düşünmüştür. Meselâ Yahya Kemal’in söylediği bir şey vardır. Yahya Kemal’e bir gün soruyorlar: “Eskiden ne yaparlardı, nasıl vakit geçirirlerdi?” diyorlar. Yahya Kemal diyor ki: “Mesnevi okurlardı, pilav yerlerdi.” Bu söz bana önce basit gibi geldi. Fakat sonra anlamının çok büyük olduğunu anladım. Ben Yahya Kemal’i geniş manada lisede, sizin gibi öğrenciyken tanıdım; üniversitede öğrenciyken de bu söz bana biraz boş gibi geldi. Fakat sonra önemini anladım. Çünkü Anadolu’daki Türk kültürü Mesnevi kültürüdür. Mesnevi insanlarımızı yüzyıllarca terbiye etmiştir. Mesnevi biliyorsunuz Hazreti Mevlana’nın kitabının adıdır. Pilav ise sadeliği gösterir, sağlamlığı gösterir. Herkes bulgur pilavı yiyebilir mi? Üç gün üst üste bulgur pilavı ye; tepe taklak gider insan. O bakımdan, Yahya Kemal tekke ve dergâhları bir kaynak olarak değerlendirmiştir. Onun için de mecmuanın adı *Dergâh Mecmuası* konmuştur. *Dergâh Mecmuası* aynı zamanda Millî Mücadele yıllarında çıkmıştır. *Dergâh Mecmuası* bir anlamda Millî Mücadele’yi destekleme görevi de görmüştür ve o dönemde bir kaynaklık görevini göstermiştir.

Peki hocam, bahsettik gerçi ama tarihe bakışını tekrar söyleyebilir misiniz? Türk Tarihi’ni tam olarak ne zaman başlatıyor ve kaçta ayırıyor?

Türk Tarihi’ni başlatması diye bir şey yok. Çünkü Türk Tarihi bir bütündür. Biraz evvel söylediğim gibi onun “kablettarih” dediği şey İslamiyet’ten Evvelki Türk Tarihi, asıl bizim Anadolu’daki hikâyemiz üzerinde duruyor. Çünkü biz Anadolu’da büyük bir medeniyet meydana getirmişiz ve bu medeniyeti meydana getirirken Anadolu toprakları bizi yağurmuş. Yeni bir şahsiyet vermiş. Şimdi sen nerelisin?

Edirneliyim hocam.

Edirnelisin. Meselâ şimdi Orta Asya’dan gelen insanlar var. Onlarla kendine bir bak. Aranızda fark var. Bu fark nerden geliyor? Fiziki bakımından fark coğrafyadan geliyor; ırk

üzerinde etkisi vardır. Onun için Yahya Kemal “İrkin seni iklimine benzer yaratırken.” diyor. Yani coğrafya ırkı şekillendiriyor. Yahya Kemal onun için Anadolu’da meydana getirilen şeye çok önem verir; ama tarihi bölme diye bir şey tabiatıyla söz konusu değil. Yani Türk Tarihi’ni reddetmesi diye bir şey söz konusu değil. Şimdi bugün bileceksiniz. Neyi bileceksiniz? Buhara’yı, Semerkant’ı bileceksiniz. Sayın Başbakanımız gitti, gezdi, gördü ve geldi. Daha evvel başkaları da gittiler, gezdiler. O başka bir şey. Bizim Anadolu’daki yüz elli senelik Türk Tarihi’ni bilerseniz Avrupa Birliği’ni dahi yorumlarsınız. Anadolu’daki hayatımızı bilerseniz burada kalışımızın nedenini dahi yorumlarsınız. Onun için Yahya Kemal yakın tarihe önem vermiştir. Zaten bilinen de odur. Önem vermesi şu: Oğuz Kağan Destanı’nı bilmiyor netice itibarıyla ama vesikalar var; vezir vezir, sadrazam sadrazam Osmanlı Tarihi’ni anlatabiliyor. Oturuyor ilk sadrazamdan itibaren sadrazam devirlerini, padişah değil sadrazam devirlerini, teker teker anlatıyor. O derece kuvvetli bir hafızası ve bilgisi var tarihe karşı. Şimdi meseleyi şuraya getirelim: Tarih şuuru ve tarih duygusu bizim klasik şiirimizde yoktur. Bu ne zaman başlamıştır? Namık Kemal’in etkisiyle, Abdülhak Hamit ile başlamıştır. Onun “Merkad-ı Fatih’i Ziyaret” diye bir şiiri vardır. “Merkad-ı Fatih’i Ziyaret” demek Fatih Sultan Mehmet’in Türbesi’ni ziyaret demektir. “Kabr-i Selim’i Evvel’i Ziyaret”, Yavuz Sultan Selim’i, biliyorsunuz, birisi Fatih Cami’nde, birisi Yavuz Selim Cami’ndedir. Onların orada mezarları vardır. Onlar dolayısıyla şiirler yazmış, tarih duygusu uyanmaya başlamıştır. Fakat asıl tarih şuuru ve tarih duygusunu bize Yahya Kemal kazandırmıştır. En kuvvetli şekilde o işlemiştir. O bakımdan önemlidir. Edebiyatımızda bugünkü tarih duygusunun zirvedeki ismi Yahya Kemal’dir.

Yahya Kemal’in hayatını incelediğimizde sürekli kira evlerinde, otellerde ve pansiyonlarda derbederce bir hayat yaşamış olduğunu görüyoruz. Siz bunu neye bağlıyorsunuz hocam?

Bu biraz şartlara bağlı.

Örneğin çok sevmiş ama hiç evlenememiş.

Doğru, haklısınız, evlenememiş. Evlenmek istemiş ama evlenememiş. Evin öneminin farkında. Biraz evvel sınıfta bir vesile ile söyledim: “Yahya Kemal kardeşini hiç affetmiyor.”. Niye affetmiyor biliyor musunuz? Aynı şeyi sınıfta sordular, “Hocam” dediler, “Niye affetmiyor?” Şunun için affetmiyor. Yahya Kemal Varşova’da elçilikte görevli iken... Çünkü Yahya Kemal’in özellikle anne tarafından çok büyük arazileri ve çiftlikleri var. Biz 1877 - 1878 Savaşı’nda ve Balkan Savaşları’nda onları bırakıp gelmişiz. O çiftlikleri Sırlar gelip işgal etmişler. Fakat o yeni Türkiye Cumhuriyeti’nin elçiliğinde görevli olarak eski arazilerini gitmiş, bulmuş. Kimler işgal etti görmüş ve onların parasını almak istemiş. Maksadı da evlenmek, işin doğrusu ev kurmak, ev almak... Ailesinden vekâlet istemiş. Fakat kardeşi vekâlet göndermemiş. O da kendisine göre, Yahya Kemal bunların hepsini alır ve bize de vermez diye vekâlet göndermemiş. Tabii vekâlet gelmeyince Yahya Kemal’in bütün uğraşları boşa gitmiş. Onun için de kardeşini affetmiyor. Şimdi mesele aslında şu: Yahya Kemal bir ev hayatı istedi tabii ama şartları ona el vermedi. Uzun zaman yurtdışında kaldı. İşte İspanya’da kaldı, gençliğinde Paris’te kaldı, sonra Cumhuriyet döneminde Varşova’da kaldı. Geldiği zaman da o evlenme yaşını biraz geçmişti. Gençliğinde evlenmek istemiş. Hatta Nazım Hikmet’in annesi ile yani Celile Hanım ile aralarında büyük bir aşk var. Fakat Yahya Kemal ondan son anda vazgeçmiş. Vazgeçmesinin sebebi bir de şu: Yahya Kemal’e çevresindekiler diyorlar ki: “Sen böyle dile düşmüş bir kadınla ne yapacaksın?”. Demek ki Celile Hanım’ın geçmişinde böyle bir dile düşmüşlük var. Yahya Kemal ondan korkuyor. Çünkü Yahya Kemal bu konularda çok hassastır. Büyük bir aşkla sevmesine rağmen buna cesaret edemiyor. Bu onun şahsî bir kararı ve evlenmiyor, evlenemiyorlar. Ondandır da farklı aşklar yaşamış ama yine cesaret edememiş. Bir de Yahya Kemal’in ailesinden gelen bir şey yok. Örneğin ben,

Mart'ta üniversiteden mezun oldum; 8 Mayıs'ta Adapazarı İmam Hatip Lisesi'nde öğretmenlikle göreve başladım; 8 Haziran'da nişanlandım; 8 Ağustos'ta evlendim. Ondan sonra da kış geldi, Adapazarı'nda odun - kömür alacak param yok. İşte Yahya Kemal de onu göze alamamıştır. Tabii kolay bir şey değil. Evlendiği zaman hanımı bir kurulu düzen isteyecek ama aileden bir şey gelmemiş. Aileden bir şey almak istemiş ama muvaffak olamamış, o da kahretmiş, bırakmış ve bir daha uğraşmamış. Şimdi sadece maaşla bunları yapmak Yahya Kemal'in yaşadığı şartlarda biraz zor. Ona göre düşünmek lazım. Meselâ onun öğrencilerinden Tanpınar da evlenmemiştir. Öyle evlenmeyen veya evlenmeye cesaret edemeyen insanlar vardır. Çünkü evlenecekler, işte konakları olacak, evleri olacak, aileden varlıklı olan insanlar bunu yaşıyor ama kendileri bizim gibi gidecek, odun - kömür alacak parası olmayacak...

Yani cesaret edememiş.

Evet, cesaret edememiş.

Ama çok sevmiş.

Evet, sevmiş. Aşkın kendisini seviyor. Yani aşkı seviyor. Âşık olduğu hanımlar var. Bu normaldir, her dönemde olur. Onlar ayrı bir konu. Ama cesaret edememiş evlenmeye.

Aşklarının müşterek adları hep "Cânan" olmuştur.

Evet, öyledir. Çünkü sevgili...

Yani özel bir sebebi var mı hocam?

Şairler genelde isim vermezler. Şimdi Divan şiirinde yüzlerce "Cânan" kelimesi geçiyor. Bunların gerçek olanları mutlaka vardır ama hiçbirisinin adı yoktur. O da öyle yapmış. Ama Celile Hanım ile olan ilişkisi ayrı. Tabii bazı şeyler hissediliyor, bazı şeyler var. Ama onların üzerine gitmenin bir faydası yok. Meselâ Taha Toros diyor ki, o şiiri şunun için yazdı; şimdi o kadın çok saygı duyulan bir kadın... Belki onların arasında bir şey de olamadı. Sevgi duydu ve sevgisini şiirle dile getirdi. Bunu illa dillendirmenin bir anlamı yok. Çünkü Yahya Kemal'in belki bazı kadınlarla münasebeti oldu ama Celile Hanım'ın dışında çok sevdiği halde kısa bir süre aşk yaşadığı kişileri bilmek biraz güç.

Hocam Yahya Kemal İstanbul'a geldikten sonra "Üsküp'ü İstanbul'da arama sevdası"na düşmüş ve bu sevdayı dindirememiş. Çünkü içinde sürekli bir Üsküp özlemi var. Her şiirinde, her yazısında Üsküp geçiyor. Üsküdar ve Kocamustafapaşa da bu sevdayı dindirmeye yetmemiş. Yoksa bize mi öyle geliyor hocam?

Şimdi bu anlayış tartışılır. Tam olarak öyle değil. Yani Üsküp'ü İstanbul'da araması değil. Çünkü Üsküp'ün yeri başka... Ama İstanbul'un yeri de başka. Yahya Kemal İstanbul'u kültür ve medeniyetin bir timsali ve merkezi olarak görmüş. Üsküdar ve Kocamustafapaşa'nın ayrı bir önemi vardır. Üsküdar "Bir ulu rü'yâyı görenler şehri." yani İstanbul'un fethi hadisesini görmüş bir şehir. Bu bakımdan gerçekten önemli ve Üsküdar bizim insanımızın şehri. Üsküdar'a biz İstanbul'un fethinden önce gelmişiz. Fakir insanların semti ve Üsküdar Yahya Kemal'in Park Oteli'nde, oteldeki odasında, devamlı seyrettiği bir yer. Kocamustafapaşa ise İstanbul'un fethi ile beraber var olan bir semt ama bu semt fakir İstanbul halkını ve Türk insanını veren bir semt. Hatta Fatih'ten daha fakir bir semt Kocamustafapaşa.

Meselâ "Koca Mustâpaşa" diye şiiri var.

Evet, Yahya Kemal'in "Koca Mustâpaşa" şiiri var. O bakımdan Üsküp ile alakalı değil bu. Üsküp'ün yeri başka. İstanbul, bizi veren taraflarıyla Yahya Kemal'in dikkatini çekmiştir. Ama güzellikleriyle de dikkatini çekmiştir. Boğaz'da, Moda'da oradaki güzellikleriyle de dikkati çekmiştir. Ama dikkat ederseniz yoğunluk Kocamustafapaşa ve Üsküdar. Yahya Kemal toprağının vatan haline getirilmesini düşünüyor. Ruhumuzun toprağa işlenmesi... Türk ruhunun toprağa en fazla işlendiği yer Kocamustafapaşa ve Üsküdar'dır.

Peki hocam, Yahya Kemal'in şiirlerinde ve yazılarında hissedilen bir yalnızlığı var. Zaten hayatının en önemli safhalarında hep yalnız kalmış, hiç evlenememiş demin dediğimiz gibi sürekli otellerde kalmış...

Yalnızlık insana mahsus bir şey. Gerçi yalnızlık Allah'a mahsustur derler de... Sanatkârlar yalnız olur. Çünkü herkes geliyor, gidiyor, beraber içiyorlar, oturuyorlar, sohbet ediyorlar sonra herkes dağılıp gidince Yahya Kemal yalnız kalıyor. Çünkü evlenememiş, biraz evvel onu konuştuk. Yahya Kemal yurtdışına gittiği zaman da yalnız. Bir defa ona almış; yalnız kalmaya almış. On küsur sene Fransa'da yalnız kalmış. Anadolu'ya gelmiş yine bu yalnızlığı yaşamış. İstanbul'a gelmiş bu yalnızlığı yaşamış. Ama bu yalnızlık Ahmet Haşim'deki yalnızlık değil. Ahmet Haşim'de de yalnızlık var ama o kendi içerisinde yalnız. Yahya Kemal ise toplumla beraber, milletle beraber... Yahya Kemal fert olarak bir yalnızlık yaşıyor.

Hatta hocam çoğu zaman misafirlerinin gitmemesini istermiş.

Tabii onlar oluyor. Hatta meselâ Muhtar Tevfikoğlu anlatıyor: "Herkes giderdi ama Yahya Kemal beni alıyordu." diyor. Biraz şiirlerini konuşmak için veya sohbet etmek için. İnsanın yalnız kalması hoş bir şey değil. Ama çevresinde hep insanlar olmuştur Yahya Kemal'in. Şunu size bir vakta ve tavsiye olarak da söyleyeyim: Yahya Kemal bu milleti çok sevmiştir ve karşılığını da görmüştür. Bu millet de Yahya Kemal'i çok sevmiştir. Biliyor musunuz siz, Yahya Kemal yurtdışından geldiğinde, vapurla Kadıköy'e geçtiği zaman insanlar Yahya Kemal'i karşılamışlardır, onu görebilmek için. Yahya Kemal Cerrahpaşa'da yatıyor, hasta. İlan veriliyor, kan lazım Yahya Kemal'e. Sivas'tan bir genç kalkıp gelmiştir, kan vermek için. Enteresan bir şey. Bu millet onu sevmiştir. Yani onun yalnızlığı, milletle beraberdir. Yoksa onun yalnızlığı Ahmet Haşim'de gördüğümüz yalnızlık ya da Cahit Sıtkı'daki ölüm korkusu değildir. Yahya Kemal'de de bir ölüm korkusu var tabii. Ama öldükten sonra ne istiyor biliyor musunuz? Mezarından bir pencere açılacak. Sevdiği İzmir'i, Tekirdağ'ı, İstanbul'u oradan seyredecek... Kaç şairde böyle bir şey görebilirsiniz? Allah'tan istediği şey bu. Bir pencere açılın ve ben vatanımı seyredeyim diyor. Vatanın güzelliklerini seyredeyim... Yani yalnızlığını çok fazla abartmamak lazım. Çünkü şairlerde öyle yalnızlıklar olur. Ama Yahya Kemal genelde pek yalnız da değil.

Yani sade şair yalnızlığı.

Evet, sadece klasik şair yalnızlığı.

Bir de başka bir özelliği var hocam. Müthiş derecede unutkan ve dağınık birisi Yahya Kemal. Örneğin Rıza Tevfik "Eser vermekte çok cimri bir adam." demiş. Ali Kemal "Çok söyleyen az yazan biri." demiş ve Hamdullah Suphi de "Yazmakta cimri, konuşmakta cömerttir." demiş ve Yahya Kemal'in eserleri çok dağınık kalmış. Gazete veya dergi köşelerinde kalmış. Yahya Kemal onları tek bir kitap haline getirememiş. Yani eserlerinin böyle olmasında unutkanlığının ve dağınıklığının payı var mı?

Yok hayır. Belki dağınıklığının payı olabilir ama eserlerinin kitap haline gelmemesinin sebebi, hatta yayın evleri peşinde koşmuşlardır, kâğıdı bile dışarıdan ithal etmişlerdir ama Yahya Kemal sonradan vazgeçmiştir. Niye? Mükemmeli arama... Son şekli vermekte tereddüt... Ama vefat ettikten sonra zaten bitmiştir. Artık değişecek bir şey yoktur. Mükemmeli arama, tatmin olamama, güzeli arama, güzelliğin peşinde oluş... Unutkanlığı ve dağınıklığı doğrudur. Fakat şiirlerinde dağınık değildir meselâ. Şiirlerinde son derece toplayıcıdır. "Süleymaniye'de Bayram Sabahı" şiirinde bütün bir tarihi toplar. Müthiş bir terkip var. Yani gerçekten öyle bir dağınıklık yok. O tabii bekarlığının verdiği bir derbederlik. Erkeği toplayan kadındır. Yahya Kemal'in dağınıklığı onu derleyip toplayan birinin olmamasının verdiği bir dağınıklık. Yoksa eserlerinde son derece derli topludur. Rıza Tevfik'in, Ali Kemal'in ve Hamdullah Suphi'nin söyledikleri ilk devirlerle alakalıdır. Hatta en enteresanını Süleyman Nazif söyler: "Ben Yahya Kemal'in yüz yetmiş mısrasını gördüm ama en fazla gören benim." der. Meselâ Yahya Kemal "Süleymaniye'de Bayram

Sabahı”nı bir rivayete göre otuz altı, bir rivayete göre kırk altı senede yazmıştır. Mükemmelin peşinde, olgunlaştırmaya çalışıyor, güzelleştirmeye çalışıyor ve bu konularda acele etmiyor. Meselâ “Ses” manzumesini, Tanpınar, *Dergâh Mecmuası*’nda “Şiir geliyor.” diye ilan etmiş ve Yahya Kemal’e zorla bitirtmişlerdir. Tanpınar daha sonra diyor ki: “Hâlâ merak ederim acaba biz zorlamasaydık ‘Ses’ nasıl çıkardı?” Çünkü Yahya Kemal durmadan değiştiren bir insan ve Yahya Kemal’in mısraları zaman içerisinde geliyor, olgunlaşıyor ve mükemmele doğru gidiyor. Ama eline kalemi alıp da bu şiir oldu ve bitti demiyor. Tabii mükemmeli arama uğruna bazı tereddütleri yaşıyor. Meselâ Avrupa’ya gidiyor; daha evvel Tefkik Fikret’in ve Muallim Naci’nin etkisiyle yazdığı Servet-i Fünun tarzında şiirler var. O da öyle bir şair olarak gidiyor Avrupa’ya. Avrupa’da şiir anlayışı değişiyor ve yeni tarz şiirler yazıyor fakat kimseye gösteremiyor, cesaret edemiyor. Londra’ya gidiyor. Londra’da Abdülhak Hamit ile görüşüyor. Dönüşte biri soruyor: “Ne yapıyor Şair-i Azam, yeni eserleri var mı?” “Evet” diyor, “Birkaç eseri var.”. “Okusana şunları” diyor. Kendi şiirlerini Hamit’in şiirleri gibi okuyor. Çok beğeniyorlar. İşte o zaman kendine bir cesaret geliyor. Tabii birdenbire onları ortaya çıkarmak istemiyor. Hamit’in şiirleri diye kendi mısralarını okuyor ve Şair-i Azam’ın şiiri diye çok beğeniyorlar. Hâlbuki kendisi söylese belki beğenmeyecekler. Yani öyle bir kurnazlık yapıyor.

Unutkanlığını ve dağınıklığını şu açıdan söylüyorum hocam. Meselâ hikâye meşhurdur: Yahya Kemal bir gün lokantaya girer, masaya oturur. Garson gelir ve sorar: “Ne emir buyurulur beyim?” Üstat elindeki listeyi dalgın dalgın okuyarak şu cevabı verir: “Şimdi söz söyleyecek bir hâlde değilim, lütfen yemekten sonra sorunuz!”

Onlar espri tabii. Yahya Kemal’e ait çok fıkralar var. Ama o öyle unutkan bir insan değildir. Müthiş bir hafızası vardır. Belki unutulması gereken şeyleri unuttur. Meselâ ben şahsen açıkça cesaret edemem ve Türkiye’de hâlihazırda böyle bir insanın olduğunu düşünmüyorum. Ama nakledilenlere göre yani sohbetinde bulunanların anlattıklarına göre Yahya Kemal diyelim ki Çandarlı Halil Paşa, diyelim ki Merzifonlu Kara Mustafa Paşa, diyelim ki Köprülü Mehmet Paşa, alıyor; sadrazam sadrazam Türk Tarihi’ni ayrıntılı bir şekilde anlatıyor. Bu müthiş bir hafıza demektir. Ama dünya işlerinde espri anlayışından da kaynaklanan bazı şeyler oluyor. Bir de fıkralarıyla Yahya Kemal vardır. Meselâ fıkralarından birisi çok hoş, benim çok hoşuma gider: Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde Gazi Mustafa Kemal Paşa meclis başkanı ve bir konu görüşülüyor. Mehmet Emin Yurdakul kürsüde konuşuyor. Anlatıyor, anlatıyor, anlatıyor... Gazi sıkılıyor. Çünkü hakikaten çok gereksiz şeylerden de bahsediyor. Üstelik Gazi, Mehmet Emin’i de çok seviyor. En sonunda Gazi “Lütfen sadede gelin!” diye uyarıyor. Yahya Kemal oradan diyor ki: “O, şiirde de sadedi bize bıraktı, hep etrafta dolaştı.”. Yani böyle esprili ve zeki bir insan. Ama o derbeder ve dağınıklığı bekârlıktan gelen bir şey. Yani bekârlığın verdiği bir dağınıklık olabilir.

Peki hocam, Yahya Kemal’in edebiyat dünyasındaki yeri ve önemi...

Şimdi Yahya Kemal’in edebiyat dünyasında çok önemli bir yeri vardır. Bu, şu bakımdan çok önemlidir: Türk şiirinde biraz evvel söylediğim gibi, Namık Kemal ile başlayan daha doğrusu Şinasi ile başlayan, Servet-i Fünun’da âdeta zirveye çıkan, dağılmayı derlemiş, toplamış ve rayına oturtmuştur. Yani sistemi tam oturtmuştur ve Türk Edebiyatı’nda birçok yenilikler, meselâ tarih duygusunu ve tarih şuurunu en kuvvetli şekilde anlatanlardan biridir. Birçok yeniliklerin sahibidir. Fikir bakımından da edebiyatımızı ve musikimizi bir bütün olarak düşünen bir şahsiyettir. Onun için Yahya Kemal’in yerini birkaç cümle ile anlatmak tabii ki mümkün değil ama o daha sonraki nesle büyük ölçüde etki etmiş bir şahsiyettir. Faruk Nafiz başta olmak üzere birçok genç, Yahya Kemal’in etkisinde kalmıştır. Bugün fikir dünyamız Yahya Kemal’in etkisindedir. Yahya Kemal’in fikirlerini savunurlar. Şiir anlayışımız onun etkisindeydi, sonradan değişmiştir. Özellikle 1960’dan sonra şiir anlayışı değişmiştir. Ama Yahya Kemal’in eski şiirden

faydalanması... Bugün bile değişik şekilde modern şairler klasik şiirden faydalanma yoluna gidiyorlar. Onu bile bir etki olarak kabul etmek lazım. Onun Türk Edebiyatı'nda kolay kolay sarsılamayacak çok önemli bir yeri var. Hakikaten çok önemli ve bu devam edecektir.

Hocam peki, sizce bu yeni dönem şair ve yazarlarından veya Avrupa yazarlarından, tarzı Yahya Kemal'e benzeyen, şiir ve yazıları Yahya Kemal'e benzeyen biri var mı?

Avrupa yazarlarını söylemek ayrı bir konu. Çünkü mahiyeti farklı olacaktır ama günümüzde demeyelim de Yahya Kemal'den sonra meselâ Faruk Nafiz'in üzerinde büyük etkisi olmuştur. Ama günümüzde kim vardır dersenez, biraz evvel söylediğim gibi Beşir Ayvazoğlu gibi bazı şairler Yahya Kemal'in klasik edebiyattan faydalanma şeklini değişik şekilde kullanıp faydalanma yoluna gidiyorlar ama onun tarzında yazan şair olarak yok. Açıkçası yok.

Yeni yeni Yahya Kemaller yetişiyor.

Maalesef. Zaten o kendisi de söylüyor. "Ben bitirdim her şeyi, benden sonra bir şey yazamazsınız." diyor. Öyle bir esprisi var.

Siyasi yaşamı ve Atatürk ile tanışması.

O da gerçekten önemli bir nokta. Yahya Kemal'in Atatürk ile tanışması İstanbul'da olmuş. Bir defa karşılaşmışlar ama orada fazla önemli bir şey yok. Fakat asıl Atatürk, Millî Mücadele'yi başlattığı zaman Yahya Kemal yazılarıyla Millî Mücadele'yi hep desteklemiş. Sonuna kadar desteklemiş. Hatta bir söylentiye göre Ankara'ya gelmek istemiş, Atatürk gelmesini istememiş. Meselâ Mehmet Akif'in gelmesini istemiş ama Yahya Kemal'in gelmesini istememiş. Çünkü "Sizin yazılarımız ve çalışmalarınız bizim için orada daha faydalı." demiş. Çünkü İstanbul'da işgal kuvvetlerine karşı Millî Mücadele'yi savunan yazılar yazan bir insan. Millî Mücadele'nin sonunda ilk defa Atatürk, daha evvelki karşılaşmalarını saymazsak Yahya Kemal ile Bursa'da karşılaşıyorlar. Darülfünun öğrencilerinin başında Bursa'ya tebrik etmek üzere Yahya Kemal geliyor ve orada Atatürk, Yahya Kemal'i arabasına alıyor. Arabasında şehri gezerken konuşuyorlar. Sonra yemekte beraber oluyorlar. Yemekte Yahya Kemal, Victor Hugo'nun meşhur "Kurdun Ölümü" şiirini okuyor. Başka şiirler de okuyor; kendi şiirlerini de okuyor. Sonra Atatürk, Yahya Kemal'i oradan Ankara'ya götürüyor ve ondan sonra da Atatürk, Yahya Kemal'i Lozan Heyeti'nin içersine dâhil ediyor. Sonra milletvekili seçiyor. Ama Yahya Kemal hiçbir zaman politik olmamıştır. Politikadan hep kaçınmıştır. Hatta İttihat ve Terakki döneminde Yahya Kemal'in sohbetleri ve çevresinde insanların toplanması üzerine, İttihat ve Terakki'nin liderlerinden Cemal Paşa, Yahya Kemal'i takip ettiriyor. Hatta ifadesi alınıyor ve tutuklanıyor. Daha sonra Cemal Paşa ile konuşuyorlar ve Yahya Kemal'in orada söylediği çok enteresan bir söz var: "Beyefendi benim hayatta tek arzu ettiğim şey milletim için birkaç şiir yazmaktır. Başka bir şeyin peşinde değilim." diyor ve hakikaten Yahya Kemal politik olmamıştır. Atatürk ile sonraki münasebetleri bazıları tarafından saptırılmıştır. İddia edilmiştir ki Atatürk onun Madrid elçiliği görevinden uzaklaştırılmasını istemiştir. Tefik Rüştü vardır o zaman Dışişleri Bakanı ve onun üzerine işte İstanbul'a gelememiştir. Bu tamamen bir dedikodudur. İşin aslı şudur: Tefik Rüştü Aras, Yahya Kemal'in Üsküp'ten arkadaşıdır. Yahya Kemal onu hiç ciddiye bile almıyor. Tefik Rüştü Aras bir fırsatını bulup Yahya Kemal'i görevden alıyor. Merkeze çağırıyor, daha doğrusu Ankara'ya çağırıyor. Yahya Kemal'e de bazıları "Paşa seni gözden çıkardı." deyince Yahya Kemal panikliyor ve biraz da korkuyor. Hamdullah Suphi'ye gidiyor. Hamdullah Suphi o sırada Polonya'da. Hamdullah Suphi ile beraber Ankara'ya geliyorlar. Ankara'da Gazi'ye gidiyorlar. Ruşen Eşref de geliyor. Ankara'da Gazi'yi ziyaret ediyorlar. Ruşen Eşref diyor ki: "Paşam müsaade ederseniz Çankaya Köşkü'nün bu son hâlini Yahya Kemal Bey görmedi. Ben onu biraz gezdireyim." diyor ve Yahya Kemal'i uzaklaştırıyor oradan. Hamdullah Suphi de diyor ki "Paşam, Yahya Kemal Bey sizin kendisine gücendiğinizi düşünüyor, öyle bir vehme kapılmış, çekiniyor, korkuyor..." Gazi: "Akşam görürsünüz

Hamdullah Suphi Bey.” diyor. Sonra Atatürk’ün yaptığı çok enteresan bir şey var. Behçet Kemal Çağlar’ı çağırıyor. Sen diyor “Yahya Kemal’i tanır mısın?” “Tanırım paşam.” diyor Behçet Kemal. “Şiirlerini ezbere bilir misin?” “Bilirim paşam.” “Akşamleyin Yahya Kemal Bey gelecek ve ben yemekte onu alıkoyacağım. Birlikte yemek yiyeceğiz. Ben seni çağıracağım.” diyor. Mizansen de tam Atatürk’ün mizansenini. Ben seni çağıracağım ve diyeceğim ki: “Yahya Kemal’i tanır mısın?” Sen de “Nasıl tanımam.” dersin. “Şiirlerini ezbere bilir misin?” diyeceğim. Sen de “Hepsini ezbere bilirim.” dersin. “Ama ben istediğim zaman tabii bildiklerini oku. Yine de hepsini bilirim de.” diyor ve o gece Atatürk, Yahya Kemal’i çağırıyor. Diğer hiç kimsenin bundan haberi yok. Behçet Kemal ile Atatürk biliyor bu işi. Bu hem Behçet Kemal’in hatıralarında var hem de Hamdullah Suphi’nin ama parça parça. Hamdullah Suphi kendi bildiği kısımları anlatıyor, Behçet Kemal kendi bildiği kısımları anlatıyor. Son kısımdan Hamdullah Suphi’nin de haberi yok. Akşam yemek yerken şiirler okunuyor. Behçet Kemal geliyor. Çağırıyor Atatürk. “Sen Yahya Kemal’i tanır mısın?” diye soruyor. “Nasıl tanımam paşam, o Türk’ün şairidir...” diye başlıyor Behçet Kemal. Millet önce bozuluyor, şaşırıyor. Ama Atatürk hiç bozuntuya vermiyor. Peki diyor “Hangi şiirini ezbere bilirsin?” Behçet Kemal “Bütün şiirlerini ezbere bilirim paşam.” diyor. “O zaman oku da dinleyelim.” diyor Atatürk ve Behçet Kemal, Yahya Kemal’in bildiği birkaç şiirini okuyor ve o gün çok hoş bir manzara oluyor. Herkes çok mutlu... Hamdullah Suphi bazı şeyler anlatıyor. Orada hakikaten Hamdullah Suphi’nin anlattığı da çok önemli. Millî Mücadele yıllarında Yahya Kemal Hamdullah Suphi’nin konağında misafir. Aslında kira veriyor, bir odasını kiraya vermiş. O günün insanlarını düşünün. Kirayı tutan için bu önemli, kirayı veren için önemli. Bir gün gece geç vakit geliyor eve Yahya Kemal. Hamdullah Suphi Bey diyor “Ne zaman gideceksin Ankara’ya, Anadolu’ya ne zaman geçeceksin?”. “İşte falan tarihte geçeceğim.”. “Geç olur.” diyor. “Yarın bile geç olur, hemen çık.”. İşte bir takım şeyleri söylüyor ve herkes onu heyecanlı bir şekilde görüyor ve Yahya Kemal kısa bir süre sonra milletvekili olarak tayin ediliyor. Yani buradan şu sonuç çıkar: Yahya Kemal ile Atatürk arasında zannedilen herhangi bir kopukluk yoktur.

Zaten Atatürk’ün Yahya Kemal’e bir hayranlığı var. Millî Mücadele yıllarında yazdığı yazıları...

Evet, yazdığı yazıları kesip saklamış.

Hocam peki, İstanbul Fetih Cemiyeti’nin ve sizin Yahya Kemal ile ilgili ne gibi çalışmalarınız oluyor?

Biliyorsunuz Yahya Kemal’in sağlığında hiçbir kitabı neşredilmemiştir. Yahya Kemal vefat eder etmez İstanbul Fetih Cemiyeti bir Yahya Kemal Enstitüsü kurmuştur. Varisleri ile anlaşarak bütün evrakını satın almıştır ve bir müze kurmuştur sonra. Yahya Kemal’in bütün dağınık müsveddelerini, yayımlanmış şiirlerini, yarım kalmış şiirlerini, yazılarını yani her şeyi teker teker elden geçirerek ve hazırladığı kitapları ilim adamlarının da kontrolü ve görüşüne arz ederek bugüne kadar Yahya Kemal’in on iki tane kitabını çıkarmıştır. Dört tane *Yahya Kemal Enstitüsü Mecmuası* çıkarmıştır. Yahya Kemal hakkında kitaplar çıkarmıştır. Yahya Kemal hakkında en önemli çalışmaları bu Yahya Kemal Enstitüsü yapmıştır. İstanbul Fetih Cemiyeti 1950’de, İstanbul’un 1953’te kutlanılacak olan 500. fetih yıldönümünü kutlamak için kurulmuştur. İstanbul ile alakalı, Fatih ile alakalı, fetih ile alakalı ve tarih ile alakalı pek çok yayını vardır. Yahya Kemal de bunların içerisinde.

Hocam en çok hangi şiirini seviyorsunuz Yahya Kemal’in? Gerçi geçen sorduğumuzda bütün şiirleri demiştiniz ama...

Evet.

Yani özel bir merakınız var mı herhangi bir şiire?

Valla ben Yahya Kemal'in bütün şiirlerini gerçekten seviyorum. Ama en mükemmel şiirlerinden birisi "Süleymaniye'de Bayram Sabahı". Ama insan şahıs olarak duygulandığı zaman başka şiirler de hatıra gelir ve zamana göre değişiyor. Bir hatıramı nakledeyim: Bir gün bir arkadaşım evleniyor. Düğün davetiyesini getirdi. Dedim "Nasılsın, memnun musun, ne yapıyorsun?". Bana "Dönülmez akşamın ufkundayız vakit çok geç. Bu son fasıldır ey ömrüm, nasıl geçersen geç!" dedi. Hiç unutmuyorum. Bak hâlâ gözlerim yaşıyor. Yani evlenmek üzere olan bir insan bile demek ki bir sıkıntısı var, Yahya Kemal'de kendisini buluveriyor. Yani şiirde insan, zamanına göre... Bugün meselâ bir şiir çok hoşunuza gider, yarın başka bir şiir çok hoşunuza gider. Yahya Kemal'in zaten çok güzel şiirleri var. Zaaflı olan şiirleri de muhakkak ki var. Ama *Rubâiler*'in içerisinde bir değil, gerçekten pek çok şiir var beğendiğim. *Kendi Gök Kubbemiz*'de ve *Eski Şiirin Rüzgârıyla*'de çok güzel şiirleri var. Hoşuma giden şiiri değil de şiirleri var demek belki daha iyi. Ama tabii içerisinde bazı Yahya Kemal'i tam veremeyen şiirler de elbette olacak. Bu da tabiidir. Çünkü onun en kıymetli öğrencilerinden birisi olan Tanpınar diyor ki: "Şairin şiiri değil, mısraları vardır.". Meselâ yine Tanpınar: "Edebiyatımızda bunun kadar şuurla yapılmış bir mısra hatırlamıyorum." diyor Yahya Kemal'in bir şiiri için: "Çıktı Otranto'ya pür-velvele Ahmed Pâşâ". Nefis bir mısra...

Yahya Kemal'in etkilendiğiniz bir sözü var mı hocam? Meselâ ben "Türkçe, ağzımda annemin sütüdür." sözünü çok severim. Hatta size sunduğumuz çiçeğin notuna da o sözü yazdım.

Şimdi Yahya Kemal'in tek tek sözleri değil pek çok sözü doğrudur. Ben şiirlerinde daha çok kalıyorum. Şöyle bir takım şeyler oldu. Bir gün rahmetli Kaplan hoca bir yazısında "Osmanlı'yı tanımadan Türk olunmaz." diyordu. Ben de gittim, ikinci sınıfta kendisine sordum: "Hocam, Osmanlı'yı nasıl tanıyalım?". Bana dedi ki: "Yahya Kemal'in şiirini veya nesrini, gidin o nereyi anlatıyorsa orada okuyun ve Yahya Kemal'in gözüyle oraya bakın." dedi. Biz bunu yaptık İstanbul'da. Yahya Kemal'in gözü ile İstanbul'da gezdik. Onun için Yahya Kemal'in o kadar çok sözü var ki yani tek bir şeye bağlamak istemiyorum.

Hangi birini söyleyeyim diyorsunuz.

Hangi birini söyleyeyim, doğru...

Var mı hocam en son eklemek istediğiniz bir şey? Bizim sorularımız bu kadar.

Ben çok teşekkür ediyorum.

Asıl biz teşekkür ederiz hocam.

Sizi bu şuurda, bu anlayışta görmek beni gerçekten çok memnun etti. Biraz evvel söylediğim gibi şuna inanıyorum: Bu millet kendisini sevene layık olan değeri verir. Yahya Kemal bu milleti hakikaten tarihi içerisinde, kendi millî varlığı içerisinde çok sevmiş, bunun karşılığını da almıştır diyorum. Örneğin kaç tane şahsiyet hakkında bir enstitü kurulmuştur? Yahya Kemal Enstitüsü... Nazım Hikmet Enstitüsü kurdular ama daha yeni kuruldu. Bazı şeyler kuruldu ama bunlar hep Yahya Kemal'i örnek alınarak yapılmıştır. Yahya Kemal sevmiştir ve sevdiğinin de karşılığını almıştır. Biraz evvel de söylediğim kan verme hadisesinin dışında birisi taşınmıyor ve tanışırken özel eşyalarını, kıymetli eşyalarını bir taksit tutup götürüyor. Kıymetli eşyaları arasında Yahya Kemal'in imzaladığı resmi de var. Şoför resmi çalıyor. Düşünebiliyor musunuz şoför Yahya Kemal'in resmini çalıyor. Sonra olay anlaşılıyor tabii. Yani bu şu demektir: Yahya Kemal tanınmış, sevilmiş, beğenilmiş. Bunun da sebebi Yahya Kemal'in bu milleti sevmesinden. O zaman şuraya bağlayabiliriz; bu milleti seversek karşılığını buluruz. Son söyleyeceğim bu. Teşekkür ediyorum.

Biz teşekkür ederiz hocam.